

Janka Kaščáková

(1975) literárna vedkyňa a vysokoškolská pedagogička.

Profesionálne sa venuje anglickej literatúre, najmä obdobiu na prelome 19. a 20. storočia. (Např. dielu J. R. R. Tolkiena.) Pôsobí na Katolíckej univerzite v Ružomberku, na Katedre anglického jazyka a literatúry. Je členkou celosvetovej spoločnosti Katherine Mansfield.

Vydala dve diela venujúce sa Katherine Mansfield. Prvý knižný preklad výberu jej poviedok pod názvom *Nerozvážna cesta a iné poviedky* (Verbum, 2013) a *Katherine Mansfieldová Medzi dvomi svetmi* (Verbum, 2015).

Dcéry nebohého plukovníka

(...)Dcéry nebohého plukovníka sú tragikomickým príspevkom na tému osamelosti a psychického násillia v rodine. Dve sestry žijú izolovane a v strese z neustáleho terorizovania svojho otca, čo ich ovplyvní natoľko, že ani po jeho smrti nie sú schopné samostatného myslenia... Autorka sa zo sestier nevysmieva, jej humor je láskavý a plný pochopenia ich existencie(...) Janka Kaščáková, *Nerozvážna cesta a iné poviedky*, Úvod. XVI.

... Titul je nadčasovým odkazom pre súčasnosť, kedy osamelosťou a nepochopením trpí väčšina populácie. Venuje sa otázke slobody v neslobode. Je návratom k stvárneniu ženskej skúsenosti pohľadom rodovo citlivého divadla... a súčasne formovaním neandrocetrického jazyka divadla.

Tento titul je zároveň pokrstením novozrekonštruovaného Teatria v BDNR.

Keď začneme svoje neúspechy brať s humorom, znamená to, že sa ich prestávame báť. K. Mansfield.

Premiéra: 19. júna 2024

Redakčne pripravila:

Iveta Škripková

Spolupracovali: Ivana Urbanová,

Katarína Mažáryová,

Michaela Zajačková

Design: Veronika Šántová

Dobové fotografie:

Archív Janky Kaščákovovej

Vytlačili tlačiarne Brummer s r.o.

BANSKOBYSŤRICKÝ
SAMOSPRAVNÝ KRAJ

u. fond
na podporu
umenia

Akadémia umení
v Banskej Bystrici
→ Fakulta
dramatických
umení

NADÁCIA
TB
TATIANA BRUMMER

Bábkové divadlo na Rázcestí

Skuteckého 14, 974 01 Banská Bystrica,

tel.: 421 48 41 25 513, 421 48 41 25 623,

web: www.bdnr.sk, mail: vstupenky@bdnr.sk

BÁBKOVÉ
DIVADLO
NA RÁZCESTÍ

Akadémia umení
v Banskej Bystrici
→ Fakulta
dramatických
umení

Kultúrna inštitúcia Banskobystrického
samosprávneho kraja

Katherine Mansfield

DCÉRY NEBOHÉHO PLUKOVNÍKA

Pre mladých ľudí
a dospelých

Divadelná sezóna 2023/2024

Katherine Mansfield

DCÉRY NEBOHÉHO PLUKOVNÍKA

Preklad:

Jarmila Samcová, Janka Kaščáková

Scéna, kostýmy, masky:

Michaela Zajačková a. h.

Hudobná spolupráca:

Katarína Málíková, výber

Pohybová spolupráca:

Soňa Kočanová, a. h.

Dramatizácia, réžia: Iva Š.

Výroba: Ateliéry BDNR pod vedením

Kataríny Mažáryovej

Svetlo, zvuk: Samuel Mažáry

Spolupráca: Pavol Bukovina, Marek

Horváth

Hrajú: Alžbeta Kráľová a.h.,
Marianna Mackurová, Terézia
Šusteková, Zuzana Zaušková a.h.

Do Stratena

Projekt Do Stratena vznikol s podporou Nadácie Tatrabanky. Nadácia Tatrabanky, cez grantový program Umenie, aktívne podporuje umeleckú tvorbu študentov*tiiek umeleckých škôl a profesionálnych divadelníkov*čok. Nadácia udelila finančný dar Ivete Škripkovej a BDNR na realizáciu inscenácie Katherine Mansfield *Dcéry nebohého plukovníka* v rámci projektu Do stratena. Projekt realizuje BDNR a študentky herectva Katedry dramatických umení AU v Banskej Bystrici – Zuzana Zaušková, Alžbeta Kráľová. V prípravnej fáze sa zúčastňovali projektu Zuzana Horanská, Eva Gribová a Klára Novotná. Hlavnou koordinátorkou a rovnako tvorivou spolupracovníčkou v projekte (pohybová spolupráca) je pani Soňa Kočanová, **prodekanka pre umenie, vedu a medzinárodné projekty.**

Projekt sa venuje hľadaniu výnimočných zabudnutých autoriek.

Je inšpirovaný ASPEKTOM a jeho skúmaním ženskej skúsenosti, tvorivosti, konkrétne témy Písanie (Aspekt, 1995).¹ Prostredníctvom života Katherine Mansfield skúma podmienky, pre ktoré sa ženy vytrhli z histórie, z pamäte a z tvorby. Jednou zo slávnych statí venujúcich sa tomuto javu je stať Virgínie Woolf *Shakespeareova sestra alebo jej vlastná izba* (1928)², kde okrem iného píše: (...) Sláva ženy spočíva v tom, že sa o nej nehovorí, Perikles. Ženy majú anonymitu v krvi... alebo Pane, keď žena komponuje, je to, ako keď pes chodí po zadných. Nerobí to dobre, ale prekvapuje nás, že to vôbec robí (...) Táto stať brskne pomenúva spoločenské, politické a kultúrne kontexty, pre ktoré sa mnohé ženy nestali autorkami alebo sa ako autorky stratili. Hľadaniu ženských autoriek sa Aspekt venoval dlhé roky. Časy sa síce zmenili, mnohé ženy píšu a tvoria, ale mnohé stratené autorky zostali málo známe či zabudnuté. Pritom ich dielo a názory na svet môžu zaznieť v súčasnosti viac, než tušíme.

Projekt nadväzuje na tvorbu štúdia T.W.I.G.A (Theater Women Improvisation Gender Action) a je súčasne prvým projektom spolupráce Fakulty dramatických umení AU v Banskej Bystrici a BDNR.

1. Hľadaniu stratených autoriek sa Aspekt venoval dlhé roky. Viac na www.aspekt.sk, alebo v časopise Aspekt, ktorý vychádzal od r. 1994 do r. 2004.

2. In Aspekt 1995, Písanie, s. 8 – 12. Preklad Naďa Kotrňová.

„Šokujem ich, ale keby oni vedeli, ako šokujú mňa.“ K. Mansfield.

KATHERINE MANSFIELD

(1888-1923), spisovateľka pôvodom z Nového Zélandu¹, väčšinu diel napísala v Anglicku. Ovplyvnila európsky a anglický modernizmus. Stála pri zrode modernej poviedky a výrazne ovplyvnila ďalšie generácie pri písaní tohto žánru. Svojou tvorbou prispela k rovnoprávnemu vnímaniu poviedky ako dôležitého literárneho žánru. V danom čase sa väčšmi cenilo napísanie románu. Bola súčasťou výnimočnej generácie umelcov a umelkyň prvých dekád 20. storočia (jej priateľmi a priateľkami boli medzi inými Virgínia Woolf, D. H. Lawrence, T. S. Eliot a iní/iné). O jej tvorbe a živote vyšlo dielo *Medzi dvomi svetmi* literárnej vedkyne Janky Kaščárovej, ktorá sa, ako jediná na Slovensku, venuje tvorbe a dielu Katherine Mansfield. Samotný

1. Nový Zéland bol prvou krajinou vo svete, ktorá už v r. 1893 schválila volebné právo žien. Ženy sa podieľali na verejnom živote oveľa aktívnejšie ako v európskych krajinách v danom čase.

názov autobiografie odkazuje na rozdvojený, častokrát až roztrojený život autorky, ktorá musela prekonávať mnohé spoločenské normy a limity, súvisiace s viktoriánskymi predstavami o dcére, o žene a o manželke. Jej túžba po slobodnom živote často narážala na predpísaný údel ženy vo viktoriánskej koloniálnej spoločnosti. V centre jej tvorby sú ženy rôzneho veku, deti a muži, ktoré a ktorí sa musia vyrovnávať s rôznymi spoločenskými normami, predsudkami a obmedzeniami. (...) Mansfieldová poskytla dôstojné miesto tým, ktorí dovedy ostávali na okraji záujmu anglickej literatúry – osamelým ženám, „starým dievkam“, bez peňazí, tým, pre ktorých spoločnosť založená na rodine nemala miesto a použitie(...).²

Jej kritický pohľad na vtedajšiu spoločnosť sa stáva nadčasovým. V r. 2002 vyšla v preklade Jaroslavy Samcovej jej poviedka *Dcéry nebohého plukovníka* v časopise Aspekt.

A v r. 2013 v preklade Janky Kaščárovej výber poviedok autorky pod názvom *Nerovná cesta a iné poviedky*.

Katherine Mansfieldová prežila turbulentný krátky život, jej predčasný skon spôsobila tuberkulóza. Túžila po slobodnom živote, ale sama si ho komplikovala rôznymi milostnými vzťahmi a väzbami. V neposlednom rade radikálnymi (aj feministickými) názormi. Mala osobitý dar zmyslu pre humor, čo sa odráža vo všetkých jej poviedkach, rovnako zmysel pre detail a pointu, účasť so slabšími a obeťami noriem. Po jej predčasnom skone sa manžel John M. Murry snažil pamiatku svojej ženy udržiavať systematickým vydávaním jej diela, ale v rozpore s priateľmi manželky, napr. vydal denník, ktorý nenapísala, prepisoval jej práce... John M. Murry prikrášľoval realitu o svojej žene natoľko, že sa to stretlo s nesúhlasom a postupným vytesnením autorky z literárneho sveta. Až po smrti manžela sa postupne začal prebúdať záujem o jej dielo. V súčasnosti je Katherine Mansfield cenou autorkou v anglofónnej zóne a rovnako vo francúzskom prostredí (posledné roky prežila vo Francúzsku.) Teší sa obľube aj v divadle. Mnohé jej poviedky boli zdramatizované a hrali sa dokonca aj na Broadway.

2. Mansfieldová K., *Nerovná cesta a iné poviedky*, vi.

Katherine Mansfield s manželom, J. M. Murrym

